

Forslag til Finanslov for 2025.

(Naalakkersuisoq for Finanser og Skatter)

(1. behandling)

Jeg er oprigtigt i tvivl om, hvorfor IA og Siumut har et ønske om at lede vores land. Med magt følger både en pligt og et ansvar. Pligt og ansvar til at have store visioner. Til at skabe udvikling. Til at skabe vækst. Til at forbedre velfærden. Til at drive vores land fremad mod økonomisk og politisk selvstændighed.

Desværre oplever jeg det stik modsatte. Jeg oplever et Naalakkersuisut, der er gået i stå. Et Naalakkersuisut uden visioner. Kort sagt; et uambitiøst Naalakkersuisut, der i øjeblikket blot nyder livet på de varme taburetter, mens man venter på, at man ikke længere kan undgå at udskrive valget til Inatsisartut. Det er sørgeligt at være vidne til.

Årets finanslovsforslag er et rigtig godt eksempel på de her ting. Det er visionsløst. Det er idéforladt. Det er uambitiøst. Og det fastholder vores land i en form for udviklingsløs stilstand. Det er ikke godt nok. Igen; I har et ansvar og en pligt. Det lever I ikke op til.

Tillad mig dog at begynde med lidt ros. Jeg og Demokraatit er glade for, at der bliver afsat penge til at Tusaannga bliver døgnbemandet. Vi har desværre fortsat et stort problem med selvmord, og det er derfor helt rigtigt at opgradere indsatsen for selvmordsforebyggelse.

Vi er ligeledes glade for, at der er fundet penge til at realisere Demokraatits forslag om behandling af ufrivilligt barnløse. Det er vigtigt for os, at dette initiativ og disse penge også fremgår af den endelige finanslov og ikke bliver fjernet af Naalakkersuisut til allersidst sådan som det skete sidste år.

Dyster hemmelighed

Når det er sagt, så er jeg nødt til at udtrykke min bekymring over den overordnede økonomiske situation. Det er uden tvivl positivt, at der er budgetteret med overskud på Finansloven både i 2025 og i årene, der kommer. Men denne umiddelbart positive ting gemmer på en langt mere dyster hemmelighed, som Naalakkersuisut er virkelig dårlige til at kommunikere til befolkningen.

Sandheden er nemlig, at hele 53 procent af vores indtægter kommer fra det danske bloktilskud, og der er ikke umiddelbare tegn på, at dette kommer til at ændre sig mærkbart i årene, der kommer. Dette er og bliver et stort problem i forhold til vores drømme om at gøre os uafhængige af Danmark. I den forbindelse er det også vigtigt at huske på, at Danmark fortsat betaler for en række udgifter herhjemme som eksempelvis politi og retsvæsen. Disse penge er ikke regnet med i de 53 procent af indtægterne, der kommer fra bloktilskuddet, men er jo en udgift, der skal regnes med i bestræbelserne på at gøre os uafhængige af tilskud fra Danmark.

I den forbindelse hjælper det altså ingenting, at Naalakkersuisut, IA og Siumut tilsyneladende ignorerer dette ubestridelige faktum og bare opgiver at finansiere deres tiltag. Et godt eksempel herpå er forslaget til en skattereform, som er stærkt underfinansieret, men som Naalakkersuisut påstår er fuldt finansieret.

Og ja; I hørte rigtigt. Naalakkersuisut turnerer med en fjollet historie om, at skattereformen er fuldt finansieret. Det er den så ikke. Den er i den grad underfinansieret. Man har valgt ikke at finde penge, men i stedet blot bruge af de seneste års overraskende overskud og så håbe på, at disse overskud vil fortsætte med at rulle ind på kontoen i de kommende år. Men ved I hvad? Håb er en dårlig strategi. Hvis udviklingen ikke går som Naalakkersuisut håber, så betyder det, at man blot har efterladt regningen på børneværelset. Det er ikke blot uambitiøst, men direkte farligt. For slet ikke at nævne, at det er uforskammet over for vores efterkommere.

For få penge til sundhedsområdet og handicapområdet

I Finanslovsforslaget har Naalakkersuisut den frækhed at proklamere, at man afsætter mange penge til både sundhedsområdet og handicapområdet. Men kigger man på tallene, så er der tale om meget, meget lidt. Det skyldes, at Naalakkersuisut pumper tallene op, så de lyder bedre. Tillad mig at komme med et par eksempler herpå:

- Naalakkersuisut siger, at man har afsat 37,3 millioner kroner til den kommende handicaplov. Det lyder jo flot, men man skal huske, at det er over fire år. Det betyder, at der reelt kun er afsat ni millioner kroner ekstra om året. Det er altså ikke særlig meget.

- På samme måde siger Naalakkersuisut, at der er afsat fire millioner ekstra til lokale handicapforeninger. Det er altså kun 1 million kroner om året, hvilket nærmest er ingenting.

Jeg skal nok spare jer for flere regneeksempler, men blot konstatere, at Naalakkersuisut benytter sig af samme form for kommunikation på sundhedsområdet. Dette er ganske alvorligt, da vi i disse år oplever store udfordringer på sundhedsområdet. Og det er vel at mærke udfordringer, der alt andet lige kommer til at stige de kommende år, hvor vi ser ind i en generelt ældre og dermed mere plejkrævende befolkning. Naalakkersuisuts nuværende strategi med lappeløsninger på sundhedsområdet er på den baggrund den helt forkerte vej at gå.

I Demokraatit mener vi, at der skal langt mere fokus på fastholdelse og rekruttering af samtlige personalegrupper i sundhedsvæsenet. Et kompetent og dygtigt personale er uden tvivl det vigtigste sted at investere med henblik på at skabe en ordentlig sundhedsbetjening med den rette kvalitet. Netop derfor er det så enormt vigtigt, at der er fuld fokus på dette område. I forbindelse med de kommende forhandlinger om finanslovsforslaget vil det derfor være et klart ønske fra os i Demokraatit, at der afsættes penge hertil.

Øvrige prioriteringer

Men sundhedsområdet er ikke det eneste område, hvor vi gerne ser ændringer. Desværre har

Naalakkersuisut brugt alle pengene om man så må sige. Naalakkersuisut har således meddelt, at der kun er omkring fem millioner kroner tilbage at forhandle om. Det er meget, meget lidt.

Demokraatit vil foreslå, at dette beløb hæves til 50 millioner kroner. Dette kan rigeligt finansieres ved at pålægge Naalakkersuisut at finansiere sin skattereform via kompenserende besparelser. I lighed med os i Inatsisartut må det da være rimeligt, at Naalakkersuisut finansierer sine egne forslag og tiltag. Jeg skal derfor opfordre til, at Naalakkersuisut hurtigst muligt udarbejder en form for finansieringskatalog til, hvordan Naalakkersuisut ønsker at finansiere sin skattereform.

Derudover er det på tide, at Naalakkersuisut begynder at efterleve ønsket fra samtlige partier her i Inatsisartut om at skære ned på antallet af ansatte i den offentlige administration. Naalakkersuisut bør ligeledes prioritere arbejdet med at skabe mindre bureaukrati og mere effektivitet overalt i den offentlige sektor. Dette kan ikke længere ignoreres fra Naalakkersuisuts side.

Endelig bør der på sigt kunne spares en del penge på lønningerne til direktorerne i Selvstyret og i de selvstyrejede selskaber. Vi har desværre set særdeles uheldige eksempler på, at direktører i toppen af samfundet overbetales. Dette er Naalakkersuisut nødt til at adressere og rette op på. Det er ikke godt for befolkningens retfærdighedsfølelse, at man dagligt må kæmpe for at få råd til basale dagligvarer, mens man kigger på, at toppen af samfundet lever et liv på business class.

Det hele skal dog ikke gå op i effektiviseringer og besparelser. Der er helt bestemt også områder, hvor der er behov for investeringer og flere penge til gavn og glæde for befolkningen. Jeg har allerede nævnt fastholdelse og rekruttering til sundhedsvæsenet. Herudover har vi følgende ønsker.

1. Flere penge til elitesport

Det er trist at være vidne til Naalakkersuisuts nedprioritering af elitesport. Elitesport giver nationalt sammenhold, det giver ungdommen idoler at se op til og så får det uden tvivl flere mennesker – især børn og unge – i gang med at dyrke motion, hvilket er en ubetinget god ting. På den måde vil øgede investeringer i elitesport også komme breddeidrætten til gode. Vi ønsker på denne baggrund, at vi som land investerer meget mere i gode vilkår for elitesport og elitesportsudøvere.

2. Fagligheden og trivselen i folkeskolen skal styrkes

Demokraatit ser gerne, at der bliver afsat penge til at skabe mere faglighed og bedre trivsel i folkeskolen herunder flere penge til området for specialpædagogik. Vi ønsker, at der kommer bedre rammer for elever og lærere i form af renovering eller vedligehold af bygninger og inventar samt nye og opdaterede undervisningsmaterialer, så undervisningen kan blive mere inspirerende. Derudover er der nødt til at komme mere fokus på børnenes trivsel – ikke mindst i forhold til de børn, der af den ene eller den anden årsag har det svært med at i skole.

3. Bedre vilkår for iværksættere og selvstændige

Det er som om, at vores alt for store offentlige administration har besluttet, at det skal være så vanskeligt

som muligt at opstarte og drive sin egen virksomhed. Det kan ganske enkelt ikke være rigtigt, at den offentlige sektor aktivt modarbejder vækst i den private sektor gennem rigide regler og overdrevne fortolkninger af gældende lovgivning. Vi må og skal gøre det mere attraktivt at opstarte og drive virksomhed. Driftige grønlandere med gode idéer og initiativer skal mødes med støtte og support og ikke med modstand og mistro.

Jeg kunne nævne mange flere områder, hvor vi mener, at der er behov for flere penge og yderligere investeringer og det kan på den baggrund sagtens ske, at vi kommer med flere konkrete ønsker, når Naalakkersuisoq for Finansiering indkalder til forhandlinger.

Finanslovsforslaget henvises med disse bemærkninger til videre behandling i Finans- og Skatteudvalget.